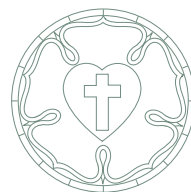

LIVSTEGNET

Et hefte om dåpen

Bispemøtet

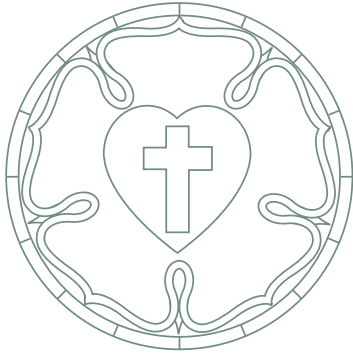
DEN NORSKE KIRKE

Bispemøtet

Postadresse: Pb. 799 Sentrum, 0106 Oslo
Besøksadresse: Rådhusgata 1-3, Oslo (Kirkens hus, 5. etg)

E-post: bispemotet@kirken.no
www.kirken.no/bm

Bispemøtet april 2020. 1. opplag.

Innhold

Forord	4
Dåpens gave	5
Livstegnet	7
1. Bakgrunn	8
2. Dåpens tegn	10
3. Tegn til frelse	12
4. Tidspunkt for dåp	14
5. Livet i dåpen	16
6. Dåp og kirke	18

Forord

2020 er et år hvor Den norske kirke på en særlig måte satser på dåpen. Vi kommuniserer på nye måter, vi inviterer til drop-in dåp, dåp på lørdager og hverdager, synger salmer om dåpen, og leser og fordyper oss i dåpens mysterium.

Bispemøtet fikk tidlig i 2019 en forespørsel fra Kirkerådet om å utarbeide materiale om dåpen til menighetene. Biskopene ble enige om å utarbeide en kort tekst til opplesning i en gudstjeneste, og et noe lengre ressurshefte for felles samtale og refleksjon blant kirkelig ansatte, menighetsråd og frivillige.

Dåpens gave ble sendt ut og lest opp i mange kirker 2. søndag etter Kristi åpenbaringsdag, 12. januar 2020. Den ble først presentert på Trosopplæringskonferansen høsten 2019, og trykket i *Dåpsløftet*, som ble distribuert til konferanse-deltakerne.

Livstegnet ble fastsatt av Bispemøtet 10.-14. februar 2020.

Med dette heftet ønsker vi å stimulere til fornyet refleksjon om dåpen.

Biskop Atle Sommerfeldt
konstituert preses i Bispemøtet

Dåpens gave

I året som ligger foran vil vi i kirken gi ekstra oppmerksomhet til dåpen. Hva har vi i dåpen? Hvorfor skal vi døpes?

Helt siden Jesus ba oss om å døpe, har mennesker søkt dåp. Dåpen er et mysterium. Ord kan ikke fullt ut beskrive det som skjer. Vannet øses opp i Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn. Ved evangeliet, det levende Ordet, blir vannet en nådens kilde. Dåpen gir oss del i påskefortellingen om Jesus som døde og sto opp av graven.

Tradisjonen vår er at barn blir båret til dåpen. Vi feirer det nye livet, og legger barnet i Guds hender. Foreldre gjør mange valg for sine barn. Når et barn blir døpt, svarer foreldre og faddere ja på barnets vegne. Men det er aldri for sent å bli døpt. Når ungdom og voksne blir døpt, svarer de selv ja. Også da står faddere klar til å hjelpe den dømte til å leve i dåpen og troen på Jesus. Bibelfortellinger, bønn, nattverd og tilhørighet i kirken er en del av dåpens velsignelse.

Vannet i den kristne dåpen er et tegn som rommer både liv og død. Vannet er vårt livsgrunnlag og samtidig en trussel. Når vi feirer dåp setter vi derfor også ord på og tar avstand fra det som er vondt og imot Guds vilje. Dette gjør vi i fellesskap når vi forsaker djevelen og bekjenner troen. Dåpen skjermer oss ikke fra ondskap, synd og destruktive krefter. Den gir oss et løfte og et håp om at livskreftene er sterkere, og at Gud tilgir oss og renser oss for all urett.

Foto: Sveinung Bråthen

Livet fører oss opp og ned. Vi er både sterke og sårbare, og trenger å høre til i en sammenheng. Hvor ulike vi enn er, i dåpen forenes vi på tvers av alt som skiller. Dåpen gir fellesskap med Kristus og med kristne søsken i vår lokale menighet og i den verdensvide kirke. Dette fellesskapet strekker seg over tid og rom: for det er én tro, én dåp, én kirke. Det vi får i dåpen gir mot og styrke til å elske Gud og vår neste.

Dåpen er en Guds gave, gitt av nåde, tre håndfuller vann, øst opp i Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn til evig liv. Vi går fremtiden i møte sammen med Kristus.

Livstegnet

Foto: Siv Thomson

Foto: Bo Mathisen

1. Bakgrunn

Dåpen er et sakrament, et hellig mysterium. Når vi her forsøker å formulere sentrale sider ved dåpen, vet vi samtidig at Guds handling med oss har større dybder enn det som kan rommes i ord. Våre ord og begreper når bare et stykke på vei når vi forsøker å forklare hva dåpen er. Det nye testamentet, bekjennelsesskriftene, liturgiene og salmeboken gir oss hjelp på veien.

I dåpen kommer vi til Gud og ber: «Evige Gud, du som gir liv til alt som lever, og har skapt oss i ditt bilde: Vi takker deg for NN. Hun er dyrebar i dine øyne. Omslutt henne med din kjærlighet og gi henne et hjem i din kirke».

Dåpen er grunnleggende for vår identitet som kristne og som kirke. Det er den i dag, og det har den vært helt siden kristentroens begynnelse. Slik Matteus forteller det, var befalingen om å døpe mennesker «til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn» en del av det oppdraget Jesus ga sine disipler (Matt 28,18–20). Fra den første pinsedagen har mennesker blitt en del av kirken gjennom dåpen (Apg 2,41).

I mer enn 1000 år har mennesker blitt døpt i Norge. Den lutherske reformasjonen videreførte og bekreftet denne praksisen. I kirkens historie i vårt land er dåpen et bånd som binder sammen. Dåpen knytter oss også til kristne i andre deler av verden og med kristne som tilhører andre kirkesamfunn. Tross uenigheter om sider ved dåpsteologi og dåpspraksis, forener dåpen til den treenige Guds navn, kristne alle steder og til alle tider. Vi er en del av den verdensvide kirke.

Helt fram til vår tid ble de fleste innbyggerne i vårt land døpt som barn. Å være døpt ble oppfattet som en side ved det å være samfunnsborger. Dåpen fikk dermed også en funksjon som en overgangsrite som inkluderte den nyfødte i samfunnet. Selv om det er lenge siden det var en lovbestemt plikt å døpe barna sine,

har dåpen helt opp til vår tid vært en selvsagt tradisjon for de fleste. Fortsatt bærer det store flertall av kirkemedlemmene sine barn fram til dåp.

Denne teksten handler om hva dåpen innebærer og hvorfor kirken døper mennesker. Endringer i samfunnet krever at kirken og kirkelige medarbeidere må arbeide med hvordan de forstår og formidler dåpens mening. Vi må spørre hvordan dåpen kan møte menneskers livsfølelse og gi trygghet og forankring i en urolig og omskiftelig verden. Dåpen er en motvekt til krav om prestasjon og effektivitet, og gir oss en ny identitet bygd på nåden i Kristus.

Dåp er et tema som rommer hele den kristne tro. I dåpen bekrefte vi som skapt av Gud, og ved Den hellige ånds hjelp får vi del i frelsen i Jesus Kristus. Dåpen omslutter hele livet. Å snakke om dåp er derfor å snakke om det sentrale innholdet i den kristne tro.

*Fylt av glede over livets under,
med et nyfødt barn i våre hender,
kommer vi til deg som gav oss livet.*

*Større rikdom enn hva ord kan romme,
har du gitt oss gjennom dåpens gave.
Herre, la vår tro bli fylt av glede!
(N13 586,1.6).*

- 1. Hva har du blitt fortalt om din dåp?
Hva husker du fra din dåp?*
- 2. Hvordan kan dåpen være en hjelp til menneskers livstolkning?*
- 3. Hvordan kan dåpen være en motvekt til krav om prestasjon og effektivitet i samfunnet?*

2. Dåpens tegn

I dåpen blir vannet tatt i bruk i en hellig handling. Vann er en forutsetning for alt liv på jorden. Vi begynte vårt liv i vann, beskyttet av fostervannet i mors mage. Vann inngår i det vi drikker og spiser, og det er en del av kroppen vår. Regnet vanner jorden, gjør den grønn og fruktbar. Vann er en del av skaperverket og en del av vår hverdag. Det knytter oss til alt levende på jorden og til naturens kretsløp. Vi bruker vannet til å vaske oss og til å bade i. Dåpsvannet beskytter og gir liv.

Bibelen inneholder mange fortellinger hvor Gud handlet i og gjennom vann. Her kan vann både gi og ta liv. Gud skapte verden gjennom vann (1 Mos 1; 2 Pet 3,5). Noah og de som var med ham, ble reddet fra flomvannet. Regnbuen ble satt som tegn på Guds trofasthet (1 Mos 7–8; 1 Pet 1,20–21). Gud reddet Israelfolket gjennom Sivsjøen (2 Mos 14; 1 Kor 10,1–2). Jesus lofte kvinnen ved brønnen det levende vann (Joh 4,10–15). Elven med livets vann skal ifølge Åpenbaringsboken springe ut fra Guds trone (Åp 22,1).

Dåpen kan skje på forskjellige måter. I mange kirker er full neddykking det vanlige. I vår kirke og i mange andre kirker skjer dåpen som regel ved å øse vann over dåpskandidatens hode, uansett om man er nyfødt, barn, ungdom eller voksen. Enten det skjer på den ene eller andre måten, er den fysiske virkningen av en slik handling ikke stor. Bruken av vann blir i dåpshandlingen et tegn på noe større.

I dåpen knyttes bruken av vann sammen med ord som uttrykker det som skjer: «Jeg døper deg til Faderens og Sønnen og Den hellige ånds navn». Bønner og bibellesninger inngår i dåpshandlingen. Sammen med Guds ord blir vannet et sakrament.

Et sakrament er et fysisk element som sammen med Guds ord blir et middel for Guds nåde. Luther sier det slik i sin Lille katekisme: «Dåpen er ikke bare vann. Den er vann som er hel- liget ved Guds befaling og forent med Guds ord». Og videre: «Hvordan kan vann gjøre så store ting? Vann gjør det ikke, men Guds ord som er forent med vannet, og troen som liter trygt på dette ordet». Gud taler ikke bare til oss gjennom ørene, men også gjennom øynene og andre sanser. Slik blir dåpen det kirkefaderen Augustin kaller «et synlig ord».

Ved siden av vannet inneholder dåpshandlingen i vår kirke også andre tegnhandlinger. Disse er ikke sakramentale tegn slik som vannet, men uttrykker likevel viktige sider ved det som skjer i dåpen. Når korset tegnes over den som skal døpes, uttrykker det at han eller hun fra nå av tilhører den korsfestede og oppstandne Jesus. Når hånden blir lagt på hodet på den nydøpte, er det et tegn på Guds rike velsignelse. Når det tennes lys, uttrykker det at Jesus som er verdens lys nå lyser for den døpte.

Hvordan dåpen som tegnhandling skal forstås, har vært et omstridt spørsmål i kirkens historie. Noen har forstått dåpens rolle rent symbolsk, som en illustrasjon av eller bekreftelse på noe Gud allerede har gjort. En slik forståelse kommer imidlertid ikke til rette med hvordan Det nye testamentet omtaler dåpen, eller slik store deler av kirkens tradisjon har forstått dåpen som et nådemiddel. I luthersk sammenheng tenker vi at Gud handler i dåpen. Den er et tegn som ikke bare viser ut over seg selv, men er et virkekraftig tegn som gir del i det tegnet peker på. Dåpen peker ikke bare på frelsen, men gir oss del i frelsen.

Foto: Caroline Roka

*Fylt av beven foran ukjent fremtid
legger vi vårt barn i dine hender.
Det som skjer i dåpen gir oss trygghet.
(N13 586,2).*

1. Hva rommer vannet som tegn på dåpen?
2. Hva forteller de andre regnhendingene om dåpen?

3. Tegn til frelse

Guds skaperverk er godt. Likevel erfarer vi at livet er truet. Sykdom, ulykker og død er en del av vår tilværelse. Vi er offer for det vonde, men bidrar også selv til at livet ødelegges, både i det menneskelige fellesskapet og i naturen.

Når mennesket ødelegger liv, fellesskap og natur, begår mennesket synd. Dypest sett er syndens årsak at menneskeslekten har brutt ut av fellesskapet med Gud.

Kirken taler i denne sammenhengen om arvesynd. Arvesynden handler ikke om biologi, men om at vi alle fødes inn i en sammenheng hvor synden har makt.

Bibelens store fortelling handler om en Gud som vil frelse verden. Gud vil gjenopprette og gjøre helt igjen det som destruksjon og synd bryter i stykker og legger øde. Gjennom sin frelseshandling virkeliggjør Gud sin vilje med verden og fører den tilbake til fellesskap med seg.

Vi kan ikke frelse oss selv. Frelsen er Guds initiativ og uttrykker Guds nåde og barmhjertighet mot menneskene. Frelsen som gis i dåpen, har mange sider. De ulike aspektene ved frelsen sammenfattes i dåpsliturgiens bønn ved døpefonten: «Barmhjertige Gud, vi takker deg for at dåpens vann ved ditt ord er en nådens kilde, der du tilgir oss vår synd, frelser oss fra dødens makt og gir oss løfte om det evige liv. Send din Ånd så de som døpes reises opp til det nye livet med Jesus Kristus, vår Herre.» I dåpen tegnes vi med korsets tegn og får del i Guds frelse i Jesus Kristus. Dåpen er ikke bare et tegn eller et symbol. Etter vår kirkes tro skaper Gud i dåpen det som tegnet inneholder. Den som døpes, får del i Guds frelseshandling. Dåpen gir oss frihet og fornyer vårt liv.

Det nye testamente kaller dåpen et bad som renser fra syndens skyld. Vannet i dåpen renser oss fra synd og overøser oss med Guds ånd. Da Peter på pinsedag oppfordret tilhørerne til å la seg døpe, var det for at de skulle «få tilgivelse for syndene» (Apg 2,38). I Den nikenske trosbekjennelse bekjenner vi «én dåp til syndenes forlatelse».

Syndstilgivelsen i dåpen gjelder hele livet, slik dåpen rammer inn hele livet og er en kilde til fornyelse. Dåpens løfte gjelder i alt som skjer på vår vei gjennom livet. Med utgangspunkt i dåpen kan vi alltid be bønnen i Fadervår: «Tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere» (Matt 6,12).

Dåpen frigjør fra synden, døden og djevelen. Djevelen er i Bibelen og tradisjonen fremstilt som en makt som står bak all synd og ondskap. Tidligere tider la stor vekt på handlinger i tilknytning til dåpen hvor de onde åndsmaktene ble jaget bort, såkalte eksorsismer. Vi har en rest av dette når vi dåpsliturgi framsier forsakelsen «Jeg forsaker djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen.»

Å bli satt fri fra dødens makt innebærer å få del i et nytt liv, det Bibelen kaller evig liv. Det evige livet handler ikke bare om et liv etter døden, men er noe vi får del i allerede her og nå i dette livet. Dette er en ny fødsel. Dåpen innebærer «å bli født av vann og Ånd» (Joh 3,5), den er «badet som gjenföder og fornyer ved Den hellige ånd» (Tit 3,5). «Ved ditt verk, ved Kjærlighetens vilje, / er vi født på ny til liv i Kristus,» heter det i Svein Ellingsens dåpssalme (N13 583,4).

I dåpen får den dømte en fornyet relasjon til den treenige Gud. Den som døpes, blir bekreftet som et Guds barn og føres inn i et personlig fellesskap med Gud. Gud kaller den dømte ved

navn, og den døpte kan tiltale Gud som Far, slik Jesus lærer oss i bønnen Fadervår.

Det nye testamente uttrykker på ulike måter det som skjer i dåpen. Når vi blir døpt, blir vi «kledd i Kristus». (Gal 3,27). Den døpte lever i Kristus, og Kristus lever i den døpte. Denne enheten med Jesus Kristus betyr å få del i hans død og oppstandelse. Derfor kan Paulus si at «alle vi som ble døpt til Kristus, ble døpt til hans død» og «begravet med ham» og at vi derfor skal «være ett med ham i en oppstandelse som er lik hans» (Rom 6,3–5). Gjennom dåpen får vi del i den fred og forsoning som Kristus stiftet ved sin død, og hans seier over døden og destruksjonen blir vår seier.

Ordet ble et menneske i vår verden. Det er det vi kaller inkarnasjonen (Joh 1,14). Til denne hemmeligheten hører også at Jesus tar bolig i det enkelte menneske. I dåpen skjer det som vi med Brorson synger i julesalmen: «Kom, la min sjel dog finne / sin rette gledes stund, / at du er født herinne / i hjertets dype grunn!» (N13 38,8)

Dåpens gave stemmer ikke alltid med vår erfaring. Også den som er døpt, er underlagt livets forgjengelighet og må før eller siden dø. Også den døpte kommer selv til å gjøre synd og rammes av andres synd. Hvordan kan vi da si at dåpen frir oss fra synd og død uten å ta munnen for full?

Et svar ligger i dåpens karakter av tegn og løfte. Dåpen peker framover mot den fullendte frelsen i Guds evige rike. Når vi en gang reises opp fra graven, er syndens og dødens makt for alltid brutt. Dåpen gir del i et levende håp, slik det uttrykkes i det verset fra 1. Peters brev som avslutter dåpsliturgien: «Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde!» (1 Pet 1,3). Allerede nå får vi del i frelsen, selv om den ennå ikke er fullt ut virkeliggjort. Den døpte lever sitt liv i spenningen mellom et «allerede nå» og et «ennå ikke».

«Den allmektige Gud har i dåpen gitt deg sin hellige Ånd, født deg på ny og tatt deg inn i sin troende menighet» heter det i

dåpsliturgien når presten legger hånden på den døptes hode. Fellesskapet med Den treenige Gud som dåpen gir, gir oss del i Den hellige Ånds gaver. Ved sin Ånd gir Gud liv til alt som lever. Guds hellige Ånd vil virke i oss gjennom hele livet.

Satt inn i fellesskap med Gud, skaperen, frigjøreren og livgiv-eren, kan vi være trygge i liv og død og i møte med det ukjente. Mange har opplevd det Svein Ellingsen skildrer i sin dåpssalme: «Fylt av beven foran ukjent fremtid / legger vi vårt barn i dine hender. / Det som skjer i dåpen gir oss trygghet» (N13 586,2).

«Lovet være Gud,
vår Herre Jesu Kristi Far,
han som i sin rike miskunn
har født oss på ny til et
levende håp ved Jesu Kristi
oppstandelse fra de døde!»

(1 Pet 1,3)

Det er Gud som handler med oss i dåpen. Veien til livssamfunn med Gud og frelse går gjennom dåpen. I Den augsburgske bekjennelse heter det at «dåpen er nødvendig til frelse» (artikkel 9). Poenget i denne formuleringen er at dåpen er det middelet til frelse som Gud har gitt oss. Men vi kan ikke legge begrensninger på Gud og hans frelse. I tillit til Gud legger vi alle mennesker i hans hender. Men Gud har bundet sin kirke til å døpe og forkynde frelsens evangelium knyttet til dåpen.

Gud frelser sin verden gjennom det som skjedde med Jesus Kristus. Hans død og oppstandelse er de sentrale handlingene som gjør verden ny og bringer oss i et forsonet forhold til Gud. Budskapet om Jesus Kristus gir løfte om framtid og håp for en truet verden.

1. *Hvordan skal vi forstå at dåpen gir tilgivelse for syndene?*
2. *Ved døpefonten ber liturgen om at den som døpes «reises opp til det nye livet med Jesus Kristus, vår Herre». Hvordan kan dåpen være en inspirasjon til aktiv handling for en bedre verden?*

4. Tidspunkt for dåp

Er det rett å døpe små barn? Bibelen gir oss ikke noe entydig svar på spørsmålet. Når Det nye testamentet forteller at mennesker ble døpt «med alle i sitt hus» (Apg 16,15), er det sannsynlig at dette inkluderte små barn. I store deler av kristenheten ble spedbarnsdåp etter hvert den dominerende praksis.

Når vår kirke mener det er riktig å døpe små barn, er det på grunnlag av en forståelse av hva dåpen gir og hva mennesker trenger, uavhengig av alder. Etter en luthersk forståelse er dåpen et nådemiddel der Gud gir oss frelsens gave. For foreldre som ønsker det beste for barna sine, er det derfor naturlig å bære dem til dåpen så tidlig som mulig.

Ved dåp av barn i vår kirke leses fortellingen om Jesus og barna (Mark 10,13–16). Jesus tar imot barna og sier at disiplene ikke må hindre dem fra å komme til ham. I rammen av dåpsliturgien blir denne teksten en begrunnelse for dåp av barn. Når vi bærer barn til dåpen, betyr det nettopp at vi bringer barna til Jesus. I vår kirke lærer vi at dåpen er en Guds handling som skaper tro.

Troen handler om forholdet mellom et mennesket og Gud. En slik relasjon kan også et lite barn ha, ubevisst, men likefullt virkelig. Spedbarnet møter omgivelsene og livet med grunnleggende tillit. Slik kan også barnet tillitsfullt motta det som blir gitt i dåpen. Når et lite menneske som ikke selv kan prestere noe, blir døpt, er dette et sterkt vitnesbyrd om at vi alle blir frelst av nåde. Vi kan hvile i dåpens nåde.

Selv om de fleste som døpes i Den norske kirke blir døpt som barn, er dåp noe som kan skje på et hvilket som helst tidspunkt i livet. I dag er det blitt vanligere at mennesker som ikke ble døpt som barn, kommer til kirken for å bli døpt som ungdom

eller voksen. Mange som ikke ble døpt som barn, opplever at konfirmanttiden er en god anledning til selv å vurdere om de skal la seg døpe.

Noen ganger er utsiktene til at et nyfødt barn vil leve opp små. I slike tilfeller vil kirken oppmuntre til og legge til rette for at barnet skal få del i dåpens gave. Dåpshandlingen gir barnet en historie sammen med foreldrene.

En viktig grunn til at noen i dag ikke doper barna sine, er at barnet skal få velge selv når det blir større. Respekt for barnets selvbestemmelse er en god ting. Foreldre tar likevel svært mange valg på vegne av sine barn, valg som former dem for livet. Det å ikke døpe barnet er ikke et mer nøytralt valg enn det å døpe. Tro hører naturlig til i det vi som foreldre gir videre til våre barn. Den norske kirke oppfordrer derfor medlemmene til å døpe sine barn.

Kirken respekterer fullt ut at foreldre tar andre valg, og vil gjerne inkludere barn som ikke blir døpt, og invitere til fellesskap og trosopplæring.

*Ved ditt verk, ved Kjærlighetens vilje,
er vi født på ny til liv i Kristus,
til et åpent liv i tro og tillit.
(N13 586.4)*

1. Hvordan kan vi gi mennesker frimodighet til å velge dåp?
2. På hvilken måte henger tro og dåp sammen?

– Etter at jeg ble døpt, føler jeg meg som del av et kristent fellesskap. Det er viktig for å få balanse i livet, og en kjenner seg trygg.

Morten, døpt som voksen i Lademoen kirke.

5. Livet i dåpen

Dåpen skjedde på et bestemt tidspunkt, men gjelder hele livet. Gud gir troen i dåpen, og samtidig er troen at vi tar imot Guds gave.

Dåp av barn forutsetter at de som døpes får lære troen å kjenne etter hvert som de vokser opp. En lam mann ble engang ble båret til Jesus av sine venner (Mark 2,1–12). Jesus så vennenes tro og handlet på grunn av den. Små barn bæres til dåpen av foreldre, faddere og en menighet som tror. Om de ikke selv kan delta i trosbekjennelsen, framsier andre den på deres vegne.

Troen er uttrykk for tillit til Gud. Å tro er en relasjon til den treenige Gud. Jesus trekker fram barnet som forbilde på hvordan vi skal ta imot Guds rike. Barnet viser en grunnleggende og uforbeholden tillit i sine relasjoner. Dåpen er inngangen til et liv i tro. I dåpen sier presten: «Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn til vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.»

Troen kan være forskjellig fra menneske til menneske og på ulike tidspunkt i livsløpet. Noen opplever troen som en visshet,

– Jeg hadde ikke trodd at jeg skulle bli så stolt som jeg ble i løpet av dåpen.

Robin, pappa til Filip,
døpt i Bodø domkirke.

---

for andre er troen blandet med tvil og usikkerhet. Noen kan sette ord på sin tro, andre har en taus tro som kommer til uttrykk på en annen måte enn hos andre. Uansett kan troen være tillit til Gud.

Et liv i dåpen er et liv i tro. Fadderne skal hjelpe til å bevare den døyte i troen. De tar på seg oppgaven med å vise omsorg for den døyte og å støtte ham/henne på troens vei, slik det kommer til uttrykk i fadderansvaret i dåpsliturgien: Fadderne skal «be for barna, lære dem selv å be og hjelpe dem til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så de kan leve og vokse i den kristne tro.»

Den som er blitt døytt, må få kunnskap om innholdet i troen som er tilpasset alder og modenhet. Dåpen henger nøye sammen med trosopplæring i hjem og kirke. Hovedansvaret for opplæringen i kristen tro ligger hos de foresatte. Dåpsamtalen før dåpen er første trinn i trosopplæringen. Ved dåp av ungdom og voksne bør opplæring i troen gå forut for dåpen.

For Luther var kampen mot det han kalte «det gamle menneske» en viktig del av den døytes daglige liv. Å leve i dåpen handler både om å vende seg fra det onde og til det gode, bekjempe urett og fremme det gode. Dåpen er et uttrykk for Guds kjærlighet til oss, og som døyte kalles vi til å gjøre kjærlighetens gjerninger. Dåpen holder oss fast i et ansvar for enkeltmennesker og samfunn, lokalt og globalt, og for hele Guds skaperverk. Dåpslivet og det allmenne menneskelivet hører sammen. Å være en kristen er å leve ut dåpens kall i familie, arbeid og samfunnsliv, sammen med mennesker som tror annerledes enn oss. I dåpen blir vi en Jesu disippel og kalles til å følge ham.

For den som er kommet bort fra troen, er veien tilbake alltid åpen. Mens noen kan oppleve en slik vandring som en langsom oppvåkning, opplever andre den som en plutselig omvendelse. I begge tilfeller handler det om å vende tilbake til det vi fikk i vår dåp og tro det løftet som ble gitt der. Noen ny dåp er ikke nødvendig.

Luther sammenlikner i Store katekisme dåpen med et skip: Selv om vi faller ut av skipet, betyr ikke det at skipet har forlist. Derfor kan den som er falt ut, klatre opp i det igjen og fortsette seilasen. I en av kirkens bønner ber vi Gud: «Kall de frafalne tilbake.»

*Og ved tidens grense lever fortsatt
dine løftes-ord ved døpefonten,
dåpens lys forblir når livet slukner.
(N13 586,5)*

- 1. Hva får vi i dåpens gave?*
- 2. Hvilke konsekvenser har det for invitasjon og innhold i kirkens arbeid blant barn og unge at vi henvender oss til døyte og udøyte?*

6. Dåp og kirke

I dåpen blir vi en del av det kristne fellesskapet i kirken. Vi blir medlem i Den norske kirke ved å bli døpt her. Men det fellesskapet som dåpen gir del i, er ikke begrenset til Den norske kirke. Dåpsliturgien sier om den nydøpte: «Dette er NN, Guds barn, døpt inn i vår menighet og Kristi verdensvide kirke».

At dåpen gir del i et fellesskap på tvers av kirkesamfunnene, innebærer også at den som er døpt i en annen kirke, kan bli medlem i Den norske kirke uten å bli døpt på ny. Forutsetningen er at dåpen skjer til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn. Å arbeide for synlig enhet kristne imellom er et kall som springer ut av at vi som kristne er døpt med én dåp til å være én kropp i Kristus (Ef 4,4–6).

I Den norske kirke er dåp eneste medlem-skriterium. Det stilles ikke andre krav for å regnes som et fullverdig kirkemedlem. Det kommer blant annet til uttrykk ved at alle kirkemedlemmer over 15 år har stemmerett i det kirkelige demokratiet.

At dåpen er grunnlaget for fellesskapet i kirken, betyr at alle har samme verdighet og verdi uavhengig av kjønn, alder, etnisk bakgrunn, sosial status, seksuell legning osv. Som Paulus sier: «Alle dere som er døpt til Kristus, har kledd dere i Kristus. Her er ikke jøde eller greker, her er ikke slave eller fri, her er ikke mann og kvinne. Dere er alle én i Kristus Jesus» (Gal 3,27f).

Som oftest feires dåpen i menighetens hovedgudstjeneste, men kan også skje i en egen dåpsgudstjeneste. I de senere årene har «drop-in-dåp», egen dåpsdag for små og store, blitt en ny ramme for dåpshandlingen. I noen deler av landet har man en

tradisjon med dåp i hjemmet. Slik markeres familien som den døptes nærmeste fellesskap. Gjennom fadderne utvides det nære fellesskapet rundt den døpte.

Dåp og nattverd er de to handlingene som i luthersk sammenheng regnes som sakramenter. Dåp og nattverd hører sammen, men er likevel forskjellige handlinger. Mens dåpen er en handling som bare utføres én gang, er nattverden noe som stadig gjentas. Dåpen er inngangen til livet som kristen, nattverden det sakramentet som nærer det kristne livet. Å delta i gudstjenesten, lese i Bibelen og å be hører til livet i dåpen, jfr. Confessio Augustana 13.

Dåpen kaller og innvier til tjeneste i kirken og verden.

Dåpen kaller og innvier til tjeneste i kirken og verden. I en viss forstand er alle døpte prester. I kraft av dåpen har vi et ansvar for å vitne om Jesus Kristus og forkynne evangeliet i ord og handling.

Ifølge Paulus er vi døpt til å være en del av Jesu kropp i verden, der de ulike lemmene har forskjellige oppgaver (1 Kor 12). Kirken er et tjenestefellesskap der ansatte, frivillige, vigslede og ikke-vigslede arbeider sammen. Med utgangspunkt i dåpen kan kirken kalle både til kirkelige stillinger og til frivillig medarbeiderskap.

Noen er døpt og andre ikke. At det er slik, gir ingen grunn til å se ned på mennesker med annen tro eller livssyn. Tross uenighet om tro og livssyn har vi vår menneskelighet til felles – en menneskelighet vi tror er gitt av Gud. Derfor kan vi også leve fredelig sammen i samfunn og familie og sammen arbeide for det gode og mot det onde.

Dåpen gir oss del i en gave som er til det beste, ikke bare for oss selv, men for hele Guds verden. I nattverdliturgien ber vi: «Vi takker deg, visdommens Gud, for ditt måltids dype hemmelighet: Brødet vi har brutt, er ett. Din Sønn har gitt sitt liv for én verden og én menneskehet. Vi ber deg: Hjelp oss å høre det rop du har hørt, å se den nød du har sett, og å elske vår neste som oss selv». Fra gudstjenesten sendes vi ut for å gjøre tjeneste for verden.

Da trådte Jesus fram og talte til dem: «Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler. Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende» (Matt 28,18-20).

1. *Hvordan kan vi som menighet ha en inviterende dåpspraksis?*
2. *Hvordan kan vi som kirke stå sammen med fadderne i deres oppgave?*

Foto: Biema Bentle

Foto: Eirik Nørmud